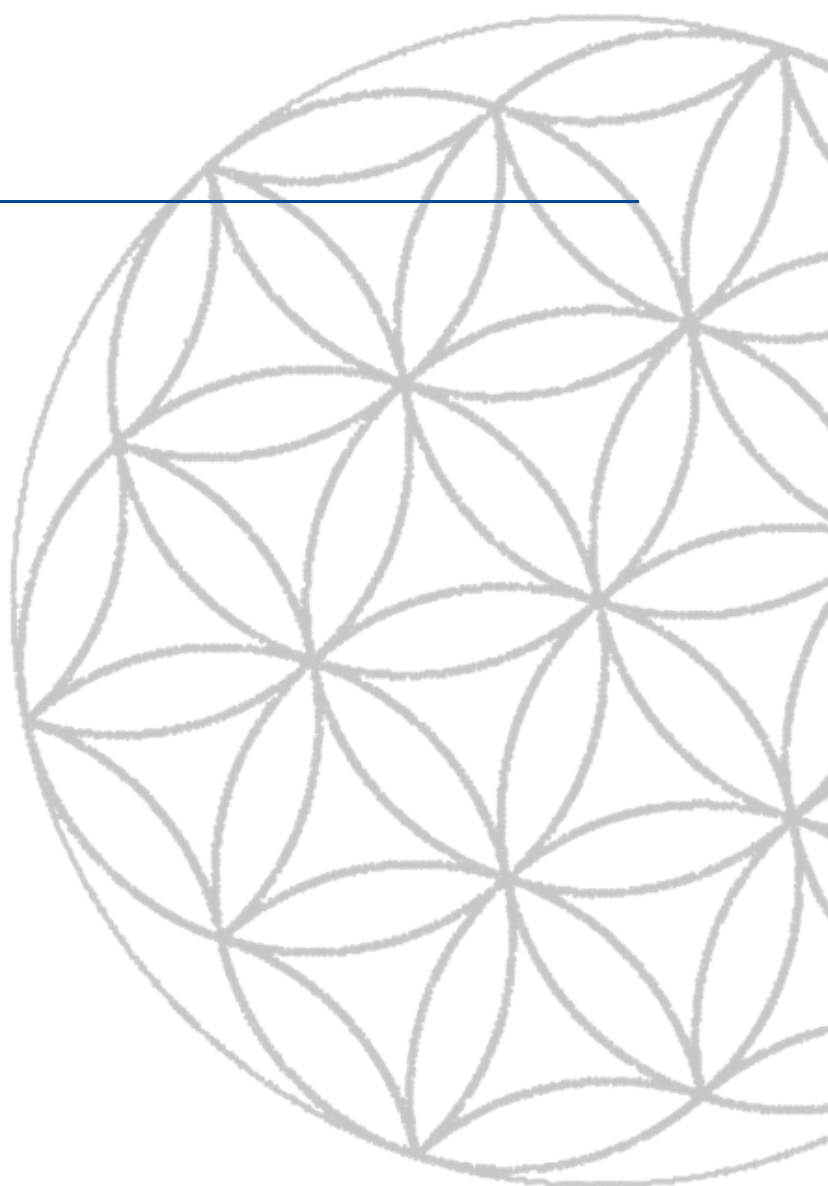

Realizacja świadczeń opieki zdrowotnej dla obywateli Ukrainy

4 kwietnia 2022 r.

Osoby korzystające z usług medycznych w Polsce podlegają szczególnej ochronie prawnej. Wszyscy pacjenci, niezależnie od ich narodowości, mają takie same prawa. Poniżej omawiamy kluczowe prawa pacjentów i rozwiązania prawne dotyczące obywateli Ukrainy.

Świadczenia gwarantowane

Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (dalej „specustawa”) weszła w życie z tzw. mocą wsteczną i obowiązuje od 24 lutego 2022 r. Ustawodawca przyjął specjalne rozwiązania prawne, które umożliwią rozliczenie świadczeń medycznych udzielonych obywatelom Ukrainy przybywającym do Polski w związku z agresją militarną Rosji.

Rozwiązania te dotyczą obywateli Ukrainy, którzy mają zaświadczenie wystawione przez Straż Graniczną RP lub odcisk stempla Straży Granicznej RP w dokumencie podróży, potwierdzające legalny pobyt na terytorium RP po przekroczeniu granicy od 24 lutego 2022 r., w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy.

Przepisy obejmują placówki medyczne, które mają podpisany kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia. Zmiany w prawie będą obowiązywały z mocą wsteczną od 24 lutego 2022 r.

Zasady udzielania świadczeń medycznych dla obywateli Ukrainy oraz ich rozliczania są identyczne jak w przypadku polskich pacjentów. Obywatele Ukrainy mają dodatkowy tytuł uprawniający do świadczeń zdrowotnych w Polsce.

Za świadczenia zapłaci Narodowy Fundusz Zdrowia ze środków z budżetu państwa. Podstawą rozliczeń będą stawki zapisane w umowach z NFZ.

Prawo do świadczeń w Polsce, jak dla osób ubezpieczonych, obejmuje:

- a. obywateli Ukrainy, którzy bezpośrednio przekroczyli granicę polsko-ukraińską,
- b. nieposiadających obywatelstwa ukraińskiego małżonków obywateli Ukrainy, którzy bezpośrednio przekroczyli granicę polsko-ukraińską,
- c. obywateli Ukrainy z Kartą Polaka (nie musieli przekroczyć bezpośrednio granicy Polski z Ukrainą),
- d. członków najbliższej rodziny obywatela Ukrainy z Kartą Polaka,

- którzy **wjechali do Polski począwszy od dnia 24 lutego 2022 r.**

Prawem do świadczeń objęte jest także dziecko urodzone już w Polsce, jeżeli jego matka jest osobą określoną w lit. a lub b.

Uprawnienia do świadczeń medycznych na mocy specustawy **nie przysługują** osobom, które przed 24 lutego 2022 r. przebywały legalnie w Polsce na podstawie zezwoleń pobytowych lub miały status uchodźcy, lub złożyły wniosek o uzyskanie takiego statusu.

Osoby uprawnione mają **prawo do świadczeń opieki zdrowotnej w Polsce na analogicznych zasadach i w analogicznym zakresie jak osoby ubezpieczone w Polsce z wyjątkiem:** leczenia uzdrowiskowego, rehabilitacji uzdrowiskowej, prawa do leczenia za granicą, zwrotu środków za leczenie za granicą na podstawie dyrektywy „transgranicznej”.

Obywatel Ukrainy, który wyjedzie z Polski na dłużej niż miesiąc, traci uprawnienia do świadczeń medycznych przysługujących na mocy specustawy.

Ochrona czasowa a świadczenia medyczne

Od 4 marca 2022 r. obowiązuje w Polsce decyzja wykonawcza Rady UE 2022/382, która stwierdza istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy, w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE, i wprowadza tymczasową ochronę określonych osób.

Decyzją są objęci:

- obywatele Ukrainy zamieszkali w Ukrainie przed 24 lutego 2022 r. i członkowie ich rodzin,
- obywatele państw trzecich i bezpaństwowcy, którzy przed 24 lutego 2022 r. korzystali w Ukrainie z ochrony międzynarodowej (uchodźcy), i członkowie ich rodzin,
- obywatele państw trzecich i bezpaństwowcy, którzy przebywali w Ukrainie przed 24 lutego 2022 r. na podstawie zezwolenia na pobyt stały, i nie mogą bezpiecznie wrócić do swojego państwa.

WAŻNE!

„Członkami rodziny”, w rozumieniu decyzji Rady UE, są:

- małżonek,
- partner uznawany przez prawo,
- małoletnie i niepozostające w związku małżeńskim dzieci,
- dzieci małżonka,
- inni bliscy krewni, jeżeli mieszkali razem, jako jedna rodzina i byli na utrzymaniu osoby objętej ochroną tymczasową.

Ww. osobom przysługuje ochrona czasowa zgodnie z art. 110 i 112 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, która została znowelizowana przez uchwalenie specustawy.

Osobie korzystającej z ochrony czasowej, której zostało wydane zaświadczenie, o którym mowa w art. 110 ust. 5, **Szef Urzędu ds. Cudzoziemców zapewnia, na jej żądanie, opiekę medyczną.**

Osobie korzystającej z ochrony czasowej Szef Urzędu ds. Cudzoziemców wydaje, na jej żądanie, zaświadczenie potwierdzające korzystanie z ochrony czasowej.

Opieka medyczna udzielana jest w placówkach medycznych, które mają podpisaną umowę z Szefem Urzędu ds. Cudzoziemców.

Koszty tej opieki pokrywa Szef Urzędu ds. Cudzoziemców z budżetu państwa.

Ponadto osobom tym przysługują świadczenia dotyczące zapobiegania i leczenia chorób zakaźnych – w tym szczepienia przeciwko COVID-19, testy w kierunku koronawirusa (antygenowe i PCR), leczenie COVID-19. Finansuje je budżet państwa za pośrednictwem Narodowego Funduszu Zdrowia.

Dostęp do POZ

Narodowy Fundusz Zdrowia zwraca uwagę na fakt, że obywatele Ukrainy, którzy znaleźli się w Polsce po wybuchu konfliktu zbrojnego, migrują wewnątrz naszego państwa lub wyjeżdżają za granicę. W przeważającej większości nie mają więc ustalonego stałego miejsca pobytu w Polsce, co jest jednym z kilku warunków wymaganych do złożenia deklaracji wyboru lekarza POZ.

Jednakże, jak wyjaśnia NFZ w komunikacie płatnika, osoba uprawniona z mocy specustawy do otrzymania pomocy medycznej jest traktowana w POZ jak pacjent spoza listy aktywnej POZ. Nie oznacza to jednak, że lekarz POZ może np. odmówić tej osobie pomocy. Narodowy Fundusz Zdrowia, w trybie

przewidzianym w przepisach prawa, rozlicza te wizyty, a sposób rozliczeń nie powinien w żadnym stopniu wpływać na dostęp do opieki medycznej na poziomie POZ.

Opieka medyczna nad małoletnim pacjentem

Małoletni pacjent przebywający na terenie Polski bez opiekuna prawnego (przedstawiciela ustawowego) może skorzystać ze świadczeń zdrowotnych w obecności opiekuna faktycznego (osoby sprawującej opiekę nad nim, bez ustawowego obowiązku). Jednak opiekun faktyczny może wyrazić zgodę jedynie na zbadanie małoletniego. W przypadku leczenia operacyjnego (zabieg lub operacja) konieczna będzie zgoda sądu opiekuńczego, z wyjątkiem sytuacji zagrożenia życia takiego pacjenta.

Leki

Osoby, którym przysługuje bezpłatny dostęp do świadczeń gwarantowanych, mają prawo skorzystać w Polsce ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w tym z leków refundowanych. Przysługuje im także prawo do produktów leczniczych w ramach programów zdrowotnych Ministerstwa Zdrowia.

Recepta wystawiona dla osoby uprawnionej na podstawie specustawy **musi zawierać kod IN**.

Jeśli osoba uprawniona z mocy specustawy nie ma nadanego numeru PESEL, a receptę elektroniczną wystawia osoba uprawniona w Polsce, do recepty powinien zostać dołączony **wydruk informacyjny z naniesionym kluczem dostępu dodatkowo przedstawionym w postaci kodu kreskowego**, który pozwoli osobie realizującej receptę na odczytanie recepty z elektronicznej platformy SIM (P1).

Osoby niemające statusu uchodźcy lub niebędące osobą uprawnioną do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej zapłacą pełną cenę za leki na receptę.

Osoby mające status uchodźcy mają prawo skorzystać w Polsce ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w tym z leków refundowanych. Na receptce musi widnieć symbol „BW”. Osoby takie muszą przedstawić dokument potwierdzający status uchodźcy.

W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia można uzyskać receptę bezpośrednio w aptece. Jest to tzw. recepta farmaceutyczna, którą wystawia farmaceuta posiadający prawo wykonywania zawodu. Za leki na taką receptę płaci się pełną cenę.

Można także zrealizować w polskiej aptece receptę wystawioną w Ukrainie, z pełną odpłatnością, jeśli zawiera następujące dane:

- imię lub imiona i nazwisko pacjenta
- adres pacjenta
- nazwę powszechnie stosowaną (międzynarodową) albo nazwę handlową leku
- postać leku
- moc leku
- ilość leku
- datę wystawienia recepty
- dane osoby wystawiającej receptę w formie nadruku lub pieczęci i podpis osoby wystawiającej receptę.

Weryfikacja prawa do świadczeń

Zgodnie z art. 4 specustawy każdy legalnie przebywający w Polsce obywatel Ukrainy może uzyskać numer PESEL. **Nadany już nr PESEL winien być podstawą do weryfikacji uprawnienia do bezpłatnych świadczeń** zdrowotnych. Dlatego wydaje się, że na etapie weryfikacji i rejestracji ukraińskiego pacjenta jedno z pierwszych pytań winno dotyczyć tego, czy ma on numer PESEL.

Weryfikacja może również nastąpić na podstawie **e-dokumentu lub wydruku potwierdzenia utworzenia profilu zaufanego osoby uprawnionej**, przy czym w obu tych przypadkach na wcześniejszym etapie konieczne jest już posiadanie przez pacjenta numeru PESEL.

Niezbędnym elementem potwierdzającym tożsamość ukraińskiego pacjenta jest również **dokument tożsamości**, np. paszport. Dokument zawierający stempel Straży Granicznej, potwierdzający fakt przekroczenia granicy, może okazać się również absolutnie niezbędny przy weryfikacji uprawnień ukraińskiego pacjenta, który nie dysponuje jeszcze numerem PESEL. Jak wskazano na wstępie, rozwiązania te dotyczą obywateli Ukrainy, którzy mają zaświadczenie wystawione przez Straż Graniczną RP lub odcisk stempla Straży Granicznej RP w dokumencie podróży, potwierdzające legalny pobyt na terytorium RP po przekroczeniu granicy od 24 lutego 2022 r., w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy.

Raportowanie świadczeń

Kwestia sprawozdawczości świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych obywatelom Ukrainy na obecnym etapie wzbudza wiele wątpliwości wśród świadczeniodawców, gdyż **nie ma wyraźnych uregulowań prawnych w tym zakresie**. Sam NFZ przyznaje, że jeszcze nie dysponuje chociażby informacjami dotyczącymi dedykowanego kodu tytułu uprawnienia dla ukraińskich pacjentów, a wypracowanie skutecznej podstawy prawnej wymaga przede wszystkim nowelizacji rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 czerwca 2019 r. w sprawie zakresu niezbędnych informacji przetwarzanych przez świadczeniodawców, szczegółowego sposobu rejestrowania tych informacji oraz ich przekazywania podmiotom zobowiązanym do finansowania świadczeń ze środków publicznych. W dniu publikacji niniejszego raportu nie było jeszcze projektu takiej nowelizacji.

Dlatego świadczeniodawcy mogą jedynie **bazować na dostępnych komunikatach płatnika**. Zgodnie z ich treścią w zakresie świadczeń ambulatoryjnych i szpitalnych oraz POZ **sprawozdawczość ma odbywać się za pośrednictwem komunikatów sprawozdawczych NFZ, tak jak w przypadku pacjentów polskich**. W przypadku świadczeń ambulatoryjnych i szpitalnych ma to być komunikat SWIAD. Co również istotne, **w ramach POZ** pacjenci ukraińscy uprawnieni są do korzystania z opieki medycznej lekarzy rodzinnych **na zasadach osoby spoza listy aktywnej** danego świadczeniodawcy. Sprawozdawczość świadczeń zrealizowanych względem obywateli Ukrainy ma zostać dokonana najwcześniej łącznie z rozliczeniem świadczeń z marca 2022 r.

Covid-19

Od piątku 25 lutego 2022 r. obowiązuje nowelizacja rozporządzenia w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Zgodnie z nowelizacją osoby przekraczające granicę polsko-ukraińską w związku z konfliktem zbrojnym nie muszą odbywać kwarantanny ani okazywać negatywnego wyniku testu na Covid. Ponadto mogą się zaszczepić przeciwko Covid-19 i bezpłatnie przetestować.

Małgorzata Sokołowska
radca prawny

praktyka ochrony zdrowia

malgorzata.sokolowska@wardynski.com.pl

Natalia Fałęcka-Tyszka
radca prawny

praktyka ochrony zdrowia

natalia.falecka-tyszka@wardynski.com.pl

WARDYŃSKI I WSPÓLNICY

AL. UJAZDOWSKIE 10

00-478 WARSZAWA

TEL.: +48 22 437 82 00, 22 537 82 00

FAKS: 22 437 82 01, 22 537 82 01.

E-MAIL: WARSAW@WARDYNSKI.COM.PL

WWW.WARDYNSKI.COM.PL

KRAKÓW

UL. LUDWINOWSKA 7/5

30-331 KRAKÓW

TEL.: + 48 12 290 86 20

FAKS: + 48 12 290 86 21

KRAKOW@WARDYNSKI.COM.PL

POZNAŃ

UL. MARCELIŃSKA 90

60-324 POZNAŃ

TEL.: + 48 61 651 87 00

FAKS: + 48 61 651 87 01

POZNAN@WARDYNSKI.COM.PL

WROCŁAW

UL. GWIAŻDZISTA 66

53-413 WROCŁAW

TEL.: + 48 71 348 86 00

FAKS: + 48 71 348 86 01

WROCLAW@WARDYNSKI.COM.PL